

O B S A H

Úvodem	3
1. Diagnostika hudebnosti žáků mladšího školního věku	5
1.1 Kolektivní prověrka hudebnosti	6
1.2 Individuální prověrka kvality pěveckého projevu	13
1.3 Identifikace rysů hudebně tvořivého myšlení	17
1.4 Anamnestický dotazník	21
2. Vokální činnosti	24
2.1 Rozvoj rytmického citění	24
2.1.1 Souvislost hudebního rytmu s rytmem lidské řeči	25
2.1.2 Funkce rytmických slabik	27
2.1.3 Vyčlenění rytmu ze známé písně	29
2.1.4 Práce s rytmickou zkratkou	29
2.1.5 Cvičení rozvíjející smysl pro metrum	31
2.1.6 Rozvíjení smyslu pro tempo	32
2.1.7 Reprodukce rytmického zápisu a rytmický diktát	33
2.1.8 Rytmický vícehlas	34
2.1.9 Tvořivá práce s rytmem	35
2.1.9.1 Rytmická ozvěna	36
2.1.9.2 Práce s textem	38
2.1.9.3 Variační práce	40
2.1.9.4 Vytváření samostatných rytmických struktur	40
2.2 Pěvecká výchova	43
2.2.1 Instrumentální příprava k vedení pěveckých cvičení	43
2.2.1.1 Chromatická transpozice kvintakordů pomocí D7 v kvintovém rozsahu	43
2.2.1.2 Chromatická transpozice kvintakordů pomocí D7 v oktávovém rozsahu	44
2.2.1.3 Transpozice kvintakordů ve zjednodušených variantách	45
2.2.1.4 Transpozice modelů pěveckých cvičení	46
2.2.1.5 Transpozice písní	46
2.2.2 Taktovací příprava k vedení pěveckých cvičení	47
2.2.2.1 Základní taktovací schémata	47
2.2.2.2 Řízení pěveckých cvičení	48
2.2.3 Systém a klasifikace pěveckých cvičení	49
2.2.3.1 Klasifikace modelů pěveckých cvičení z hlediska jejich melodického tvaru	49
2.2.3.1.1 Modely pěveckých cvičení odvozené z písní	51
2.2.3.2 Klasifikace pěveckých cvičení podle vokalizace	53
2.2.3.3 Klasifikace pěveckých cvičení podle vazby tónů	53
2.2.4 Systém pěvecké výchovy na 1. stupni základní školy	53
2.2.4.1 Držení těla při zpěvu	55
2.2.4.2 Nádech. Kombinované dýchání	56
2.2.4.3 Prodlužování výdechové fáze	58
2.2.4.4 Otvírání úst	60
2.2.4.5 Regulace dynamiky zpěvu	62
2.2.4.6 Hlavový tón	62

2.2.4.7	Měkké nasazení tónu	64
2.2.4.8	Vázání tónů	65
2.2.4.9	Zvětšování hlasového rozsahu	66
2.2.4.10	Vokalizace. Vyrovnávání vokálů	67
2.2.4.11	Výslovnost koncových souhlásek	68
2.2.4.12	Dělení slov na slabiky	70
2.2.4.13	Výslovnost souhláskových skupin	71
2.3	Rozvoj intonačních dovedností	73
2.3.1	Přípravné stadium	74
2.3.2	Vlastní intonační výcvik	74
2.3.2.1	Vymezení tónového operačního prostoru	76
2.3.2.2	Vytváření intonačních pojmů	80
2.3.2.3	Základy intonace v moll	89
2.3.2.4	Některé metodické zásady při zpěvu podle not	93
2.3.3	Sluchová analýza	94
2.3.4	Spojení intonačních a hudebně tvořivých projevů	96
2.4	Estetickovýchovná práce s písní a metody jejího nácviku	101
2.4.1	Pěvecká a instrumentální připravenost učitele	101
2.4.2	Taktovací příprava učitele	102
2.4.2.1	Závěrové gesto	102
2.4.2.2	Taktování ve vztahu k tempu	105
2.4.2.3	Taktování s dynamikou	106
2.4.3	Motivační prostředky	107
2.4.4	Výchovné využití obsahu písně	110
2.4.5	Funkce přípravných cvičení	112
2.4.6	Nácvik písně imitační metodou	117
2.4.7	Spojení vokální imitace s počátky intonace	124
2.4.8	Intonační nácvik písně	125
2.5	Vícehlasý zpěv	128
2.5.1	Přípravná cvičení k dvojhlasému zpěvu	129
2.5.2	Typy dvojhlasu	133
2.5.3	Metodický postup při nácviku dvojhlasé písně	135
2.5.4	Počátky trojhlasého zpěvu	137
2.5.5	Vícehlasá improvizace	140
3.	Poslech hudby	145
3.1	Metody rozboru a výkladu hudebních děl	147
3.1.1	Analýza historicko genetická	148
3.1.2	Analýza strukturální	150
3.1.2.1	Hudebně vyjadřovací prostředky	150
3.1.2.2	Hudební forma	154
3.1.3	Analýza sémantická /hudebně obsahová/	158
3.1.4	Analýza axiologicko funkční	166
3.2	Metodický postup při poslechu a rozboru hudebního díla	168
3.2.1	Ukázky práce s poslechovými skladbami	169
3.3	Sepětí poslechových a hudebně tvořivých činností	177
3.3.1	Tvořivé osvojování hudebně výstavbových prvků	177
3.3.2	Skladba jako inspirace a zdroj zkušeností pro dětskou hudební seberealizaci	187
4.	Hra na dětské hudební nástroje	193
4.1	Technická příprava hry	193
4.2	Instrumentální doprovody písní	196
4.2.1	Základní zásady při práci s dětskými hudebními nástroji	197

4.2.2	Tvorba rytmického doprovodu	198
4.2.2.1	Doprovod v rytmu písně	198
4.2.2.2	Pravidelná metrická pulsace	199
4.2.2.3	Rytmické ostinato v užším smyslu	200
4.2.2.4	Rytmický doprovod s proměnou	202
4.2.3	Rytmicko-melodický doprovod k písni	203
4.2.3.1	Doprovod jednou harmonickou funkcí	203
4.2.3.2	Písně pentatonické	205
4.2.3.3	Doprovod základní harmonickou kadencí	206
4.2.3.3.1	Nepravidelné střídání harmonických funkcí	206
4.2.3.3.2	Nepravidelné střídání harmonických funkcí	207
4.2.3.3.3	Melodický doprovod s proměnou	208
4.2.3.3.4	Písně s nepravidelným harmonickým průběhem	209
4.2.4	Vytváření přede hry, mezihry a dohry	210
4.2.4.1	Přede hry vycházející z ostinátního doprovodu písňe	210
4.2.4.2	Přede hry relativně samostatné	211
4.2.4.2.1	Přede hry rytmické	212
4.2.4.2.2	Přede hry harmonické	212
4.2.4.2.3	Přede hry založené na běhu	215
4.2.4.2.4	Přede hry motivické	215
4.3	Další možnosti nástrojové tvořivosti	217
5.	Hudebně pohybová výchova	221
5.1	Základní pohybová příprava	221
5.2	Možnost vyjádření hudebně výrazových prostředků pohybem	224
5.2.1	Rytmus	224
5.2.2	Tempo	235
5.2.3	Dynamika	237
5.2.4	Vztah tanečního pohybu k melodii a k formě	242
5.3	Hudebně pohybové a taneční hry	245
5.4	Lidové tance	251
5.4.1	Praktické ukázky dětských lidových tanců	251
5.4.2	Výběr tanečních kroků vhodných pro mladší školní věk	257
5.5	Některé podněty pro improvizaci klavírního doprovodu k pohybovým projevům	260
5.5.1	Rytmicko-melodická improvizace jednou rukou	260
5.5.2	Improvizace oběma rukama	263
6.	Dětská hudební tvořivost	266
6.1	Tvořivý rozvoj žáků jeho kritéria a etapový charakter	268
6.1.1	Míra řízenosti	270
6.1.2	Míra originality	273
6.1.3	Míra samostatnosti	273
	Doporučená skripta	276